

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010.

Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2025. gada 18. martā

Satversmes tiesas 4. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Jautrīte Briede, tiesneši Veronika Krūmiņa un Juris Juriss, kolēģijas sēdē izskatījusi pieteikuma iesniedzējas [..] pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 46/2025),

konstatēja:

1. Ieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Civilprocesa likuma 93. panta pirmās daļas pirmo un otro teikumu, 97. panta pirmo daļu un 464.¹ panta otrās daļas 2. punktu par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 92. pantam un Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 6. panta 1. punktam.

2. Civilprocesa likuma 93. panta pirmās daļas pirmais un otrais teikums nosaka: “Katrai pusei jāpierāda tie fakti, uz kuriem tā pamato savus prasījumus vai iebildumus. Prasītājam jāpierāda savu prasījumu pamatotība.”

Civilprocesa likuma 97. panta pirmā daļa nosaka: “Tiesa novērtē pierādījumus pēc savas iekšējās pārlicības, kas pamatota uz tiesas sēdē vispusīgi, pilnīgi un objektīvi pārbaudītiem pierādījumiem, vadoties no tiesiskās apziņas, kas balstīta uz loģikas likumiem, zinātnes atziņām un dzīvē gūtiem novērojumiem.”

Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punkts nosaka: “Ja kasācijas sūdzība formāli atbilst šā panta pirmajā daļā minētajām prasībām un ja tiesa, kas taisījusi pārsūdzēto spriedumu, nav pieļāvusi šā likuma 452. panta

trešās daļas noteikumu pārkāpumu, tiesnešu kolēģija var atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību arī šādos gadījumos: [..]

2) izvērtējot kasācijas sūdzībā minētos argumentus, nav acīmredzama pamata uzskatīt, ka pārsūdzētajā spriedumā ietvertais lietas iznākums ir nepareizs un ka izskatāmajai lietai ir būtiska nozīme vienotas tiesu prakses nodrošināšanā vai tiesību tālākveidošanā.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija vērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš sniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. un 6. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Latvijas Republikas Satversmei un Latvijas nacionālo tiesību normu atbilstību tiem Latvijas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem, kuri nav pretrunā ar Latvijas Republikas Satversmi. Pieteikumā apstrīdēta Civilprocesa likuma normu atbilstība Latvijas Republikas Satversmei un Konvencijai. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 4. punktam Satversmes tiesas kolēģija ir tiesīga atteikties ierosināt lietu, ja pieteikums iesniegts par jau izspriestu prasījumu. Lai vērtētu, vai pieteikums iesniegts par jau izspriestu prasījumu, jānoskaidro, vai: 1) prasījums formāli ir izspriests; 2) prasījums ir mainījies pēc būtības; 3) pastāv būtiski jauni apstākļi, kuru dēļ prasījumu nevarētu uzskatīt par jau izspriestu (piemēram, *Satversmes tiesas 2016. gada 29. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2015-19-01 10.1.–10.5. punktu*).

Satversmes tiesa 2013. gada 21. oktobrī pieņēma spriedumu lietā Nr. 2013-02-01 “Par Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. panta pirmajam teikumam”. Sprieduma pieņemšanas laikā Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas

2. punkts noteica: “Ja kasācijas sūdzība formāli atbilst šā panta pirmajā daļā minētajām prasībām un ja apelācijas instances tiesa nav pieļāvusi šā likuma 452. panta trešās daļas noteikumu pārkāpumu, senatoru kolēģija var atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību arī šādos gadījumos: [...] 2) nerodas šaubas par apelācijas instances tiesas sprieduma tiesiskumu, un izskatāmajai lietai nav nozīmes judikatūras veidošanā.” Satversmes tiesa atzina minēto normu par atbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 92. panta pirmajam teikumam.

Pieteikuma iesniedzējai Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punkts ir piemērots redakcijā, kādā tas tika izteikts ar 2016. gada 9. jūnija likumu “Grozījumi Civilprocesa likumā”, kas stājās spēkā 2016. gada 13. jūlijā. Spriedumā lietā Nr. 2013-02-01 minētās tiesību normas satversmība nav vērtēta.

Līdz ar to prasījumu vērtēt Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. pantam un Konvencijas 6. panta 1. punktam nevar uzskatīt par jau izspriestu Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 4. punkta izpratnē.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt Latvijas Republikas Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā. Līdz ar to pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmo daļu konstitucionālo sūdzību var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka viņai Satversmē ietvertās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt atbilstoši šā panta sestās daļas 1. punktam pieteikuma iesniedzējam pamattiesību aizskārums jāpamato.

Personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja pamattiesības ir ietvertas Latvijas Republikas Satversmē un apstrīdētā norma tās tieši aizskar, radot tiesiskas sekas (sk. *Satversmes tiesas 2025. gada 13. februāra sprieduma lietā Nr. 2024-06-01 9. punktu*).

Maksātnespējīga sabiedrība cēlusi prasību pret pieteikuma iesniedzēju par zaudējumu atlīdzības piedziņu. Prasība pamatota ar to, ka pieteikuma iesniedzēja nav rīkojusies kā krietna un rūpīga saimniece, jo laikā, kad pieteikuma iesniedzēja bijusi sabiedrības valdes locekle, viņas mātei pārdots sabiedrībai piederošs nekustamais īpašums par pirkuma maksu vairākas reizes

mazāku nekā tirgus vērtība. Pieteikuma iesniedzējas māte ½ domājamo daļu no šī īpašuma vēlāk uzdāvināja pieteikuma iesniedzējai. Pirmās instances un apelācijas instances tiesas prasību apmierinājušas daļēji. Savukārt Senāts atteicies ierosināt kasācijas tiesvedību, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punktu.

Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka pirmās instances un apelācijas instances tiesas nepareizi noteikušas nekustamā īpašuma tirgus vērtību. Tiesas pierādījumus novērtējušas selektīvi un tā tirgus vērtību nav noteikušas atbilstoši Latvijas īpašumu vērtēšanas standartiem un Starptautiskajiem vērtēšanas standartiem. Tiesas tādējādi nav ievērojušas Civilprocesa likuma 93. panta pirmās daļas pirmo un otro teikumu un 97. panta pirmo daļu. Tāpat pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka Senāts nepamatoti attiecies ierosināt kasācijas tiesvedību, jo apelācijas instances tiesa pieļāvusi būtisku procesuālo tiesību normu pārkāpumu.

No pieteikuma secināms, ka pieteikuma iesniedzēja nepiekrīt tam, kā pirmās instances un apelācijas instances tiesas civillietā novērtējušas pierādījumus, lai noteiktu nekustamā īpašuma tirgus vērtību. Tāpat pieteikuma iesniedzēja nepiekrīt Senāta piemērotajam pamatam atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību. Tomēr apstāklis, ka pieteikuma iesniedzēja nepiekrīt tiesu nolēmumiem civillietā nav pamats lietas ierosināšanai Satversmes tiesā. Tiesību normu interpretācijas un piemērošanas pārbaude nav Satversmes tiesas kompetencē (piemēram, *Satversmes tiesas 2017. gada 17. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2017-01-01 11. punkts*). Tādējādi pieteikumā norādītais neapstiprina to, ka apstrīdētās normas rada pieteikuma iesniedzējai Latvijas Republikas Satversmes 92. pantā ietverto pamattiesību aizskārumu.

Turklāt starptautiskajos cilvēktiesību līgumos un Latvijas Republikas Satversmē ietvertās pamattiesības Latvijas tiesību sistēmā veido vienotu veselumu. Ja pieteikumā ir ietverts prasījums vērtēt apstrīdēto normu atbilstību Latvijas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem, kuri nav pretrunā ar Latvijas Republikas Satversmi, pieteikuma iesniedzējai jāpamato arī tas, kādēļ apstrīdēto normu atbilstība starptautisko tiesību normai būtu vērtējama atsevišķi no Latvijas Republikas Satversmes normas. Proti, jāpamato, ka starptautisko tiesību norma paredz plašāku, no Latvijas Republikas Satversmes atšķirīgu, pamattiesību aizsardzības apjomu (sk. *Satversmes tiesas 2019. gada 7. novembra sprieduma lietā Nr. 2018-25-01 17. punktu*). Pieteikumā šāds

pamatojums prasījumam vērtēt apstrīdēto normu atbilstību Konvencijas 6. pantam 1. punktam nav ietverts.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 4. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (ieteikums Nr. 46/2025).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Jautrīte Briede